

DEMOCRATIE

Democratie, waarbij het bestuur door het volk wordt uitgeoefend, onderscheidt zich van de monarchie, waarbij de macht in handen van één enkele persoon is, en de oligarchie, waarbij de macht in handen van een groep is. In zijn originele betekenis is democratie het bestuur door alle burgers (hoewel het burgerschap ook in democratische landen niet noodzakelijkerwijs aan de volledige bevolking wordt toegekend).

Wat is onze plicht als burgers?

Een democratisch systeem brengt ook plichten met zich mee:

- Deelname aan het proces waarbij de leden van een regering worden aangeduid;
- Respect voor de uitslag van de verkiezing;
- Gehoorzaamheid aan de wetten, die de uitdrukking vormen van de algemene wil (volkswil).

Het principe van de democratie

Democratie is de leiding van het volk door het volk en voor het volk. Deze definitie heeft twee rechtstreekse gevolgen:

- Beslissingscriterium: het volk kiest de politieke verantwoordelijken, waardoor democratie fundamenteel tegengesteld is aan ieder aristocratisch stelsel, waarbij de regering uit een elite bestaat;
- Secundair criterium, aangezien dit soms ook in andere regimes voorkomt: de regering moet er zijn voor het volk en moet daarom werken voor het algemeen of het gemeenschappelijk belang – in tegenstelling tot beslissingen die worden genomen voor specifieke belangen of in het «hogere belang van de staat».

De term democratie wordt gebruikt om de regeringsvorm van een land te beschrijven, maar kan ook worden gebruikt om de werking van eender welke maatschappelijke instelling of organisatie te beschrijven: samenleving, openbare of privé-instelling, vereniging, onderneming, familie enz... In ieder geval moet het begrip volk worden begrepen als het geheel van de leden van de maatschappij.

In een democratie hebben alle burgers samen de soevereine macht in handen. Het volk geeft zijn wensen te kennen via de stemprocedure volgens het principe van «één persoon, één stem». Dit principe kan overigens als de belangrijkste concretisering van de democratie worden beschouwd. Het beleid vertegenwoordigt een min of meer groot deel van de bevolking op basis van criteria die stabiel noch universeel zijn.

Het is belangrijk om op te merken dat zelfs burgerlijk meerderjarige vrouwen tot voor kort in heel wat democratische landen uitgesloten waren van het stemrecht. In een democratie heeft een individuele persoon die nog niet de leeftijd van de burgerlijke meerderjarigheid heeft bereikt (een leeftijd die geen universele definitie heeft), geen stemrecht. Buitenlanders die in een democratisch land wonen, kunnen er stemrecht krijgen voor plaatselijke verkiezingen, behalve als ze niet over officiële papieren beschikken.

Sommige burgers kunnen tenslotte uitzonderlijk uit hun politieke rechten worden ontzet door een rechtbank als zij voor een misdaad of een wanbedrijf worden veroordeeld. Een regime kan dan ook als democratisch worden beschouwd, zelfs als niet de volledige bevolking wordt vertegenwoordigd.